

МУЗИЧНИЙ СВІТ ПОЕТИЧНОГО СЛОВА

Програма курсу за вибором

для учнів 8(9)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів

*Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах
(лист Інституту модернізації змісту освіти МОНУ
від 22.12.2016 №2.1/12-Г-888)*

Укладачі:

А.В.Ткач, методист міського методичного центру закладів освіти управління освіти Чернівецької міської ради;

І.Є. Чифурко, учитель української мови та літератури Чернівецької загальноосвітньої школи I-III ст. №4

Рецензенти:

Т.В.Мороз, доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області, кандидат філологічних наук;

Є.Д.Квітень, завідувач науково-методичним центром суспільно-гуманітарних дисциплін Інституту післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області;

Л.Й.Рубан, вчитель української мови та літератури СШ №78 імені Олеса Гончара м.Києва, учитель-методист, заслужений учитель України.

Пояснювальна записка

Художня література — це підручник життя, який дає нам історичні знання, формує світогляд, впливає на морально-естетичне самовдосконалення. Це те невичерпне джерело, яке живить громадянську та суспільну свідомість, збуджує соціальну активність і сприяє всебічному вихованню читачів, розвиває свідомість людини, її почуття, волю, психіку, формує людський характер — отже, створює особистість. Література підтримує людей у тяжкі миті життя; надихає на подвиги заради інших; додає сили у подоланні життєвих негараздів; вказує шлях до розв'язання важливих проблем; допомагає зрозуміти зв'язок епох, задуматись над долею України та людства; виховує різні почуття, національну гордість, відповідальність за наше майбутнє.

У скарбниці української художньої літератури особливу цінність становлять твори митців слова, що поставлені на музику, яка є одним з ефективних способів впливу на почуття та емоції школярів. Поезії-пісні полонять почуття учня, розум і серце, сприяють формуванню морально-етичних та естетичних цінностей, розвивають музичну пам'ять, художній смак, пробуджують інтерес і любов до прекрасного. Адже кожен такий твір не тільки своїм змістом, але й музичними виражальними засобами передає відповідний настрій, певні почуття, чогось вчить, до чогось закликає, від чогось застерігає тощо. Тому програма курсу за вибором «Музичний світ поетичного слова», яка дасть можливість

вивчати такі поетичні твори у закладах освіти, збагатить внутрішній світ школярів, позитивно вплине на формування внутрішнього «Я», сприятиме розвитку інтелекту, естетичного смаку, стимулюватиме творчу активність учнів, активізуватиме їх мислення, слухові уявлення.

Програма курсу за вибором «Музичний світ поетичного слова» допоможе школяреві у сприйнятті поетичного твору, в оцінці його художньо-естетичної суті, поглядів та ідеалів автора, що сприятиме формуванню особистості дитини, його внутрішнього світу.

Основна мета вивчення курсу за вибором «Музичний світ поетичного слова» - збагатити учнів знаннями про творчість українських поетів-піснярів; прищепити школярам любов до поезії та музики як видів мистецтва; сприяти всебічному розвитку школярів, їх духовному та естетичному збагаченню, вихованню цікавості до української пісні-поезії.

Завдання курсу:

- ✓ формувати в учнів мовленнєву і читацьку культури, комунікативну та літературну компетентності;
- ✓ дати учням ґрунтовні знання про українську співану поезію та їх авторів;
- ✓ сприяти постійному збагаченню знань учнів з теорії літератури, зокрема з основ віршування;
- ✓ розвивати естетичний смак, творче мислення (абстрактне, логічне, образне, асоціативне), уяву для сприйняття та оцінки ліричного твору виразними зоровими, слуховими, іншими образами, що мають художньо-естетичне значення;
- ✓ навчати творенню авторської поезії, допомагати учням у самореалізації як творчим особистостям;
- ✓ формувати в учнів бажання читати поетичні твори, вміння сприймати й розуміти їх, здатність насолоджуватися мистецтвом слова;
- ✓ виховувати любов до рідного слова, високі моральні цінності людини, втілені в поетичних образах.

Програму курсу за вибором сконструйовано за такими рубриками:

- ✓ кількість годин, відведених на вивчення теми;
- ✓ зміст навчального матеріалу;
- ✓ державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів;
- ✓ додатки (список літератури, календарно-тематичне планування).

Зміст навчального матеріалу поділений на 5 розділів, які знайомлять учнів з відомими та маловідомими творами українських поетів, що поставлені на музику. Він включає в себе текстуальне вивчення поетичних творів, написаних у XI-XXI ст., що доповнить та поглибить знання учнів з курсу української літератури.

Програма розрахована на 35 годин (1 год на тиждень): 31 – знайомство з постатями поетів-піснярів, їх творчими доробками в царині музики та текстуальне вивчення поезій-пісень, зокрема їх ідейно-художній аналіз; 2 – підсумкові заняття, які передбачають зустрічі з сучасними поетами-земляками, чії твори є співаною поезією, з їх виконавцями; відвідування філармонії, проведення літературно-музичних вечорів, ранків тощо; 2 – резервні години.

Взагалі кількість годин на вивчення певних тем є орієнтовною; вчитель має право її змінювати, вибирати твори для текстуального вивчення та їх ідейно-художнього аналізу.

Музичний світ української поезії

Програма курсу за вибором для учнів 8(9)-х класів

загальноосвітніх навчальних закладів

35 год, 1 год на тиждень

К-сть год	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
3	РОЗДІЛ І. ПОЕЗІЯ ХІ-ХVІІІ СТОЛІТТЯ	
1	<p>Вступ. Пісня – душа народу. Мистецтво слова і музика. Зв'язки літератури і музичного мистецтва.</p> <p>Загальна характеристика курсу «Музичний світ української поезії», його мета і завдання.</p>	<p><i>Учень/учениця</i></p> <p><i>розуміє</i> зв'язок літератури і музичного мистецтва;</p>
1	<p>Маруся Чурай – славне ім'я на скрижалях української культури. Ореол загадковості життя. Видатна поетеса, співачка, авторка пісень (понад 20), які стали народними: «Прилетіла зозуленька», «Ішов милий горонькою», «Стелися, стелися, зелений гороше», «Чого ж вода каламутна», «Сидить голуб на березі», «Зелененький барвіночку», «Летить галка через балку», «Котилися вози з гори». Художні особливості віршів, їх народне звучання.</p> <p>Твори українських письменників («Чарівниця» Л.Боровиковського, М.Старицького «Ой не ходи, Грицю», «Розмай» С.Руданського, «У неділю рано зілля копала» О.Кобилянської), в основу яких покладено пісні Марусі.</p>	<p><i>висловлює судження про</i> взаємодію музичних і поетичних образів;</p> <p><i>характеризує</i> ознаки пісенності у віршах;</p> <p><i>аналізує</i> поезії, що стали піснями;</p> <p><i>орієнтується</i> у притчевому характері пісенних творів.</p>

1	<p>Григорій Сковорода – мандрівний філософ, поет, музикант, автор сольних пісень з інструментальним супроводом і концертів, кантів і культових творів – псалмів, церковних служб. Основні події життя. Роль Г.Сковороди у розвитку сольної пісні. Рукописна збірка «Сад божественних пісень» (1757-1782). Спорідненість пісень Сковороди з біблійною Книгою Псалмів.</p> <p>Притчевий характер пісень-романсів «Ой ти, птичко, жовтобока...», «Стоїт явор над горою», «Гей поля, поля зелені...», «Ти питаєш», «Час життя дорогоцінний», «Ой, яка ж то слава нині...», «Все минає». Побутування пісень як народних. Народні версії і редакції текстів, їх варіанти. Переробки пісень Г.Сковороди в українській літературі. Обробка і музика П.Приступова</p> <p>Колядки «Ангели, знижайтеся», «Небувале диво зримає». Біблійні і світські мотиви. Тематика, мелодика, форма колядок. Образна система, їх енергетика.</p> <p>Т.Компаніченко – сучасний кобзар, виконавець найпопулярнішої пісні Г.Сковороди «Всякому городу нрав і права...».</p>	
6	РОЗДІЛ II. ПОЕЗІЯ XIX СТОЛІТТЯ	
1	<p>Леонід Глібов – відомий поет і байкар. Короткі відомості із життя. Мотиви творчості. Роль журналу «Основа» в популяризації пісенно-ліричних творів Л.Глібова.</p> <p>«Летить голуб над полем...», «Погає учора день...», «Скажіть мені, добрі люди...» – пісні на народну музику.</p> <p>Визнання пісні «Стоїть гора високая», літературним джерелом якої є вірш «Журба» (музика М.Лисенка). Виняткова мелодійність звучання. Образний паралелізм зіставлення життя людини із природою. Почуття і настрої ліричного героя. Виконання пісні Квіткою Цісик.</p>	<p><i>Учень/учениця</i></p> <p><i>характеризує</i> особливості відображення життєвих подій у творі;</p> <p><i>називає</i> найпопулярніших виконавців пісень;</p> <p><i>виявляє</i> цікавість до пісень, що стали народними;</p> <p><i>вміє</i> оперувати деякими фактами із життя письменника;</p> <p><i>знає</i> музичну творчість письменників;</p> <p><i>робить</i> висновки про значення літературних творів для музичного мистецтва</p>

<p>2</p>	<p>Музична Шевченкіана. Т.Г.Шевченко – світоч української літератури. Коротко про поета та вплив пісні на формування його свідомості. Особливий внутрішній світ поезії. Тарас Григорович – виконавець народних пісень.</p> <p>Вплив поезії митця на українську музику (в основі різних музичних жанрів понад 250 творів поета; кількість творів на його слова – понад 500). Найбільш відомі й улюблені пісні на вірші Т.Шевченка «Заповіт», «Реве та стогне Дніпр широкий...», «Думи мої, думи мої...» – музично-поетичні символи України.</p> <p>Ліричні вірші Т.Г.Шевченка, що стали народними піснями: «Тяжко-важко в світі жити...», «Ой одна я одна», «Така її доля...», «Нащо мені чорні брови...», «Не тополю високою...», «Плавай, плавай, лебедоньку...». Козацька тематика поезіях-піснях («Вже років двісті...», «Б'ють пороги, місяць сходить...» (до кінофільму «Вогнем і мечем»), «Встає хмара з-за лиману...», «Ой чого ти почорніло...», «За байраком байрак...»). Народнопісенна мова, художні засоби, ритмомелодика творів.</p> <p>«Зоре моя вечірняя...», «Тече вода з-під явора...», «Защебетав жайворонок...», «Вітер з гаєм розмовляє...», «Сонце гріє, вітер віє...» - зразки пейзажної лірики. Виразально-зображальні засоби змалювання природи. Різноманітна будова строфіки, своєрідні композиційні особливості, розгалужена ритмомелодика.</p> <p>М.Лисенко – «найкращий виразник Шевченка в музиці» (М.Грінченко), його твори на поезії Кобзаря (більше 80 пісень); інші композитори, які створили пісні на слова поета (Д.Роздольський, М.Гайворонський, В.Ярославенко, Б.Вахнянин, І.Левич, В.Безкоровайний, Й.Кишакевич, М.Мусоргський, А.Серов, П.Чайковський, С.Рахманінов, С.Прокоф'єв, Р.Глієр, Д.Кабалевський та інші).</p> <p>Б.Гмиря, А.Безуглий, І.Звенигородський, гурти «Чумаки», «Рідна пісня», Національний заслужений академічний хор імені Г.Верьовки, Народний хор «Стежина» – виконавці пісень Т.Шевченка. Перехід Шевченкових пісень у народний репертуар сьогодні.</p>	
<p>1</p>	<p>Михайло Старицький – один із корифеїв українського театру. Цікаві сторінки життя. Традиційні мотиви поетичного світу.</p> <p>Музичний світ поезії «Виклик», що стала народною піснею «Ніч яка, Господи, місячна, зоряна...»; її популярність. Піднесено-ліричні порівняння, зменшувально-пестлива лексика – елементи вираження надзвичайної експресії. Роль М.Лисенка в її музичній обробці. Звучання пісні у кінофільмі «В бій ідуть одні старики». Виконання пісні О.Пономарьовим.</p> <p>Інші маловідомі вірші-пісні: «Ох і де ти, зіронько та вечірняя...» (народнопісенна зображально-виразальна основа; Михайло Гришко як один з перших виконавців), «Туман хвилями лягає...» (із опери М.Лисенка «Утоплена»; поетична картина природи та роль художніх засобів у її відтворенні).</p>	

2	<p>Іван Франко – геніальний син українського народу, титан думки і праці. Короткі відомості про митця і його творчу діяльність. Безсмертна спадщина великого Каменяра.</p> <p>Збірки «З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій ізмарagd» як невичерпне джерело музичних інтерпретацій. Фольклорна основа поезій «Земле моя, всеплодющая мати...», «Встань, Орію!», «Гримить...», їх близькість до веснянок. «Осанна» рідній землі, працьовитій людині. Емоційність і художні засоби.</p> <p>Пейзажні поезії-малюнки «Зелений явір», «Червона калино, чого в лузі гнешся?», «Дивувалась весна», «Сипле, сипле, сипле сніг...», «Місяцю-князю!», «Ой ти, дубочку кучерявий...», що стали піснями. Центральні образи поезій – символи краси і життєлюбства, світлого, сонячного, вічного. Прийом психологічного паралелізму.</p> <p>Поезії-пісні «Не пора, не пора...», «Гімн свободи» («Товаришам із тюрми»), «Каменярі», їх особлива ритмомелодика, маршове звучання.</p> <p>Народнопісенні засоби відтворення почуттів ліричного героя, милозвучність і яскравість образів інтимної лірики («Чи ти знала?», «І ти прощай...», «Не минай з погордою...», «Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі...», «Твої очі, як те море...», «Я не надіюся нічого...», «Ой жалю, мій жалю...», «Я не кляв тебе, о зоре...», «Я понесу тебе в душі на дні...», «Журба», «Тінь мосі любові», «Оце тая стежечка...», «Як почувеш вночі край свого вікна...» (на вибір). Незвичайне багатство змісту, тонка гра емоцій і мінливість настрою. Рима, ритм, строфіка.</p> <p>Композитори І.Лебедев, Д.Січинський, О.Яниш, Т.Ященко, В.Філонік, Я.Лопатинський М.Лисенко, Г.Майборода, В.Камінський, І.Балан, Я.Ярославенко, В.Лютий, які написали музику на вірші І.Франка.</p> <p>Виконавці пісень: В.Морозов, П.Кармалюк, Р.Бабак, В.Козловський, Т.Конощенко та інші.</p>	
8	РОЗДІЛ ІІІ. ПОЕЗІЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ	

<p>2</p>	<p>Леся Українка – поетеса могутнього прагнення до добра, правди, безмежної віри. Формування світогляду молодой поетеси.</p> <p>Яскраві зразки багатоманітності музичних тлумачень поетичних циклів «Сім струн», «Мелодії». «Do», «Fa», «La», «Mi», «Re», «Si», «Sol» – вірші в обробці Ю.Крилатова.</p> <p>Специфічно «омузичнені» образи, що підкоряють своєю мелодійністю, внутрішнім відчуттям ритму, гармонійною рівновагою цілого і деталей у віршах «Дивлюсь я на ясній зорі...», «Плине білий човен...», «Поблискують черешеньки...», «Не дивився на місяць весною...», «Не всихайте, пишні квіти...», «Мотив», «Золотії терни», «Смутної провесни», «Рання весна», «Досадонька», «Думка», «Нічка тиха і темна була...», «Пісня Мавки», «Згадаймо нині всі тяжкі муки...» (на вибір).</p> <p>Вірші-романси «Надія», «Горить моє серце...», «Гей, піду я в ті зелені гори...», «Коли сниться мені...», «Уста говорять...». Наближення поезії до музики. Ідейно-тематичне збагачення та образно-лексична система поезій.</p> <p>Музичні творіння авторитетних українських композиторів К.Стеценка, Д.Січинського, О.Білаша, Я.Степового, С.Людкевича, Ф.Надененко, Г.Майбороди, Ю.Мейтуса, П.Гайдамаки, В.Кирейка, Л.Дички, О.Кіндращука, В.Квасневського.</p> <p>Сучасне аранжування віршів Лесі Українки. Пісні «Аби я...», «Голубка», «Дні без сонця», «У себе на вежі», «Русалка» у виконанні рок-гурту «Королівські зайці», засновником якого є Л.Герасимчук.</p> <p>Пісенні збірки на слова Лесі Українки: «Коханий мій краю», «На крилах пісень» (композитори М.Стефанишин, Т.Ціхоцька); їх мелодійність. Музичний відеофільм «Веснянки з Колодяжного» (поезія Лесі Українки, музика Т.Ціхоцької). Пісні (ноти) на вірші поетеси О.Гринник «Струни палкого серця», які здобули літературну премію імені Лесі Українки.</p>	<p>Учень/учениця</p> <p><i>порівнює і зіставляє</i> тексти різних авторів на одну тематику;</p> <p><i>спостерігає</i> за перетворенням поезії у пісню;</p> <p><i>розпізнає і називає</i> основні засоби поетичної виразності;</p> <p>уміє аналізувати, співставляти і узагальнювати матеріал теми.</p>
----------	---	--

1	<p>Богдан Лепкий – самобутня постать поета в українській літературі. Короткі відомості про автора. Багатство тематики, різноманітність за жанрами та художніми засобами поетичної спадщини поета.</p> <p>«Кладочка», «Спіть, хлопці, спіть...», «Заспів» - стрілецькі пісні на слова Б.Лепкого. Глибокий філософський пафос. Авторський стиль.</p> <p>Знаменита пісня-реквієм «Журавлі» («Видиш, брате мій») на музику брата Л.Лепкого. Ностальгічні нотки. Асоціативний зв'язок між подіями і фактами. Фоніка твору. Народність пісні – найвищий ступінь визнання її автора. Музичні обробки українськими композиторами О.Кошицем, Ф.Клесою, К.Стеценком, М.Леонтовичем А.Авдієвським, М.Федунишеним.</p> <p>Виконання пісні Квіткою Цісик та Національною заслуженою капелю бандуристів України імені Г.Майбороди.</p> <p>Романс «Час рікою пливе» (виконання Д.Гнатюка) – велич поета Б.Лепкого. Його співзвучність з віршем І.Франка «Як почувеш вночі край свого вікна».</p>	
----------	--	--

Олександр Олесь – ніжний лірик, «майстер віршової форми і легких, граціозних пісень» (І Франко). Складний життєвий шлях. Своєрідний поетичний пантеїзм. Нерозлучне сплетіння природи з поезією у збірці **«З журбою радість обнялась»** (1907р.). Особливість стильової манери Олександра Олеся.

Вірші-пісні **«Айстри»**, **«І ви покинули...»**, **«Не сумуй, дитино...»**, **«Не спиняй»**, **«Не журіться, юні друзі...»**, **«Мої очі»**, **«Моїй матері»**, **«Залишила гори»**, **«Ворони»** (*на вибір*). Аналіз образної системи. Суб'єктивні поетичні настрої.

Патріотичне звучання пісень **«Живи, Україно!»**, **«Вставай, вставай, не час тепер на сон...»** (повстанська пісня), **«Все проти нас...»**. Непідробний пафос, лірична виразність. Простота вислову, незбагненна енергія слова, віддзеркалення природою внутрішнього стану ліричного героя.

«Слова», **«Прости – лечу»**, **«Постій! Не йди!»**, **«Очей твоїх проміння...»**, **«Ніжну-ніжну, як подих билини...»**, **«В кафе»** (вальс), **«Ні, душу мучити своєю...»**, **«Іскра»**, **«Вийди, змучена людьми...»** – пісні про кохання (*на вибір*). Глибокий внутрішній драматизм складної гами почуттів, багатство мінливих відтінків настрою.

Пісня для матері **«Над колискою»** - своєрідна колискова. Поетика жанру, її лексична особливість. Материнська любов в колисанці – підсвідома настанова на майбутнє. Спорідненість із народними колисковими. Альбом **«Колисанки»** у виконанні ансамблю народної музики **«Росава»**.

Пейзажні образи, сповнені глибинною народною поетикою, у вірші **«Не беріть із зеленого лугу верби...»**, його алегорія. Г.Сухорукова – виконавиця романсу. Задушевність, сум і водночас надія – основа ліричного циклу композитора Я.Степового на слова Олександра Олеся **«Пісні настрою»**. Вокальний цикл з 14 романсів поета у виконанні львівських співаків.

Популярність пісень **«Сонце на обрії»**, **«Коли б ми плакати могли б...»**, **«Коліскова»** («Спала природа під ковдрою білою...»), **«Вітер»**, **«Ой, не квітни, весно!»**, **«Хтось близький приснився...»**, **«Сніг в раю»**. Використання художнього паралелізму для досягнення емоційності творів. Сучасна обробка поезій М. Бурмакою.

Увага композиторів М.Лисенка, Я.Степового, К.Стеценка, С.Людкевича, О.Царука, П.Позицького, Б.Веселевського, О.Лінчевського, В.Безкоровайний, В.Верховинця, О.Кіндрачука, І.Романовича та інших до творчості поета.

В.Смайда, Д.Петриненко, О.Царук, І.Особік, А.Селезньов, І.Білик – виконавці пісень.

<p>1</p>	<p>Павло Тичина - самобутній поет. Складне життя митця. Формування естетичних смаків поета. Гастрольні концертні мандрівки П.Тичини і К.Стеценка.</p> <p>Привабливий для композиторів цикл «Пастелі».</p> <p>Духовний світ поета у віршах-піснях «Ми дзвіночки...», «Деся надходила весна...», «Над Дніпром», «Я стою на кручі...», «Вечір». Оптимістичний пафос поезій. Єдність людини з природою. Чутливість автора до ритмічності. Яскрава метафоричність, багатство фоніки.</p> <p>Любовна поезія «Не дивися так привітно, яблуновоцвітно...», що стала піснею. Майстерність у передачі настрою молодої людини, її замріяності, глибоких почуттів. Автентичність авторських неологізмів. Роль риторичних фігур для передачі емоційно-піднесених образів.</p> <p>Твори П.Тичини в музичній обробці О.Білаша, П.Майбороди, В.Верховинця, Т.Компаніченко, П.Козицький, К.Данькевич, Л.Грабовський, Л.Дичко, Г.Ляшенко, І.Кабіц, В.Морозова, Л.Тельнюк, М.Бурмаки.</p>	
<p>1</p>	<p>Максим Рильський – співець епохи, незрівнянний майстер слова, оптиміст. Основні відомості з життя. Оригінальність і самобутність поета. Музичне начало творчості письменника. Співдружність з М.Лисенком.</p> <p>Внесок М.Рильського в музичну культуру. «Цвітуть бузки», романси «Марія» і «Трави покошено» - чуттєве відтворення навколишньої дійсності. Пейзажно-інтимне переплетення образів-символів. Неповторна ритмомелодика віршів.</p> <p>Краса, гармонія людських почуттів у піснях «Яблука доспіли, яблука червоні...», «Мила, пожалій...», «Ластівки». Домінантні образи. Роль авторського «Я» у розкритті душевного стану ліричного героя. Автобіографічні мотиви і художній вимисел.</p> <p>Ніжнопечальний мотив кохання у романсі «На білу гречку впали роси...». Гімн кохання, його животворній силі. Образи щемливої елегії. Кольорогама поезії.</p> <p>Пісні М.Рильського у виконанні оперного й естрадного співака, народного артиста України Анатолія Мокренка.</p> <p>Композитори П.Майборода, Л.Ревуцький, О.Білаш, Б.Веселовський, В.Косенко, С.Козак, які зверталися до віршів М.Рильського.</p>	

1	<p>Володимир Сосюра – представник високого поетичного світу. Стисла розповідь про поета та його творчість. Безпосередність і гострота світосприймання, вміння художньо відтворювати тони, мелодії, барви життя й природи, щедрість людських переживань у віршах.</p> <p>Багатоплановість тематики, щирість ліричних образів та художніх засобів для їх змалювання.</p> <p>«Такий ніжний, такий тривожний» у поезіях-піснях «Вишні одспівали...», «Не стелися, тумане...», «Тополина баркарола». Прозора легкотінь образів, м'який мінор віршів.</p> <p>«Коли поїзд у даль загуркоче...», «Мені ти приснилась давно...», «Так ніхто не кохав...», «Чи винен я», «Прощай...», «Ти рвала ожину...», «Вічність», «Ілюзії», «Синії очі» (романс), «Спи, моя кохана...», «Соняшник», «І ти прийшла...», «Не забудь»– зразки пристрасної лірики (на вибір). Образотворчі засоби поезії. Роль прийому обрамлення, звукових та зорових образів для відтворення ідеї віршів.</p> <p>П.Майборода, В.Філонік, С.Козак, О.Моргаєнко, Л.Герасимчук, Б.Веселовський – відомі композитори, що написали музику до віршів В.Сосюри.</p> <p>Виконавці пісень – П.Склярів, А.Дербіш, В.Бокоч.</p>	
11	РОЗДІЛ IV. ПОЕЗІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ	

<p>2</p>	<p>Мелодійна ріка творчості Василя Симоненка. Виразник народної совісті, правди, надії і віри. Важка, трагічна і коротка дорога життя.</p> <p>Громадянський вибір поета у вірші-пісні «Україні». Ритмомелодика, особливості віршування.</p> <p>Сенс життя у поезії «Як мені даровано багато...». Змалювання людського життя як найвищої цінності. Точність вислову, проникливість, глибина синівських почуттів.</p> <p>Глибокий патріотизм, людські цінності у поезії «Нема землі такої, як у нас...». Головна думка і настрої твору. Зрозумілість художніх засобів, простота, наповненість життєвою правдою. Пісня у виконанні капели імені Ревуцького.</p> <p>Філософська високість поета, правдивість образного слова у віршах «Похід козаків», «Стрілецькі могили», «Українська мелодія». Відтворення історичної правди.</p> <p>Пісні «Там, у степу схрестилися дороги...», «Ти і я», «Розвели нас дороги...», «Не вір мені, бо я брехать не вмію...», «Все одно я люблю твої очі...», «Ти у кожному диханні...», «Я тобі галантно не вклонюся...», «У душі моїй» - штрихи до портрету закоханих. Простота і щирість у вираженні почуттів. Тема віршів. Контрастність в образно-емоційному і словесному ладі.</p> <p>Композитори Ю.Пересунько, В.Литвин, В.Мотошин, В.Морозов, І.Балан, І.Гаврош, О.Царук, А.Гавур, В.Філонік. Виконавці пісень В.Симоненка – Н.Яремчук, В.Зінкевич, Р.Бабак, Т.Гривул, О.Царук, сестри Тельнюк, гурти «Рутенія», «Край», «Пікардійської терції».</p>	<p>Учень/учениця</p> <p>порівнює образну мову літературних і музичних творів;</p> <p>інтерпретує зміст прослуханих віршів і музичних творів;</p> <p>усвідомлює та пояснює єдність зорових і слухових образів;</p> <p>виражає та обґрунтовує власне емоційно-естетичне ставлення до прослуханих поетичних і музичних творів;</p> <p>визначає основні ознаки індивідуального стилю письменників;</p> <p>висловлює судження про органічне поєднання поезії і музики;</p> <p>використовує види і методи дослідницької роботи;</p> <p>оцінює внесок українських письменників у розвиток музичного мистецтва.</p>
----------	---	--

<p>2</p>	<p>Щедрий талант Дмитра Павличка в українському музичному світі. Коротко про поета. Ліричність та філософічність його поезій.</p> <p>Цикл «Пісні» (третомне видання поетичних творів 1989 року).</p> <p>Висока художність поетичних творів, використання народнопоетичних образів у їх текстах «Долиною туман тече...», «Впали роси на покоси...» (пісня до кінофільму «Роман і Франческа»), «Пахне хлібом земля...», «Далина», «Пісня про Україну», «Не спи, моє серце, не спи...», «Дзвенить у зорях небо чисте...», «За літами». Роль художніх засобів у відтворенні душевного стану ліричного героя, багатство образів, символів.</p> <p>Пісня «Лелеченьки» (до кінофільму «Сон») – узагальнене вираження емігрантської туги за рідним краєм. Алегоричність образу.</p> <p>Сум нерозділеного кохання у мелодіях «Явір і яворина», «Розплелись, розсипались, розпались...», «Моя любове, ти – як Бог...», «Віконце». Ритмічність і смислові акценти.</p> <p>Духовна єдність авторів слова і музики. Творча співпраця Д.Павличка з видатними композиторами О.Білашем, П.Майбородою, С.Сабодашем, В.Івасюком, Б.Буєвським.</p> <p>Т.Курчик, А.Мокренко, С.Ротару, Л.Остапенко, чоловічий квітет «Явір» – виконавці пісень Д.Павличка.</p>	
<p>1</p>	<p>Подвижницька діяльність на пісенній ниві Миколи Сингаївського, видатного українського поета, Заслуженого діяча мистецтв України. Життєва доля поета. Творчість М.Сингаївського – взірць пісенно-поетичної діалектики.</p> <p>Поезія, покладена на музику (більше 500 творів). Збірка поезій «Я родом з пісні». «Безсмертник» – окрема збірка пісень.</p> <p>Вірші «Розляглося наше поле...», «Безсмертник», «Полісяночка», «Від серця до серця», «В краю дитинства», «Сонце в долонях», «Рушники», «Пролітали гуси», «Зорепад», «Україно, зоре моя», «У вікна дивляться Карпати...», «Джерело» та інші знайшли дорогу до людського серця. «Співучість» поезій. Багатство художніх образів, ритміка творів.</p> <p>Вірш «Чорнобривці» як спогад про батьківську оселю. Найпопулярніша пісня-пам'ять працюючим матерям, створена у співпраці з композитором В.Верменичем. Її варіантність. Виконавці пісні - К.Огнєвий, Д.Гнатюк, Т.Повалій, В.Павлик, В.Козловський.</p> <p>Співпраця з композиторами К.Домінчиним, І.Шамо, Віталієм та Аркадієм Філіпенками, В.Волощуком, О.Зуєвим, Л.Попернацьким, О.Осадчим. Співпраця поета з відомим українським композитором і співаком із Житомирщини, колишнім солістом білоруського ансамблю «Сябри» Олесем Колядою – поштовх у пісенному мистецтві житомирян, популяризація пісень їхньої малої батьківщини, з інтонаціями, діалектами та мелодикою, притаманною традиціям пісенного поліського краю.</p>	

1	<p>Дмитро Луценко – поет-піснетворець, лауреат Державної премії імені Т.Шевченка. Коротко про життя письменника. Тепло і любов до людей, до рідної землі, до історії нашого народу в поетичних творах. Народність віршів-пісень (понад 300).</p> <p>«Пісня кіннотників» та «Пісня про Україну» - перші поетичні твори, покладені на музику Л. Ревуцьким.</p> <p>Поезії «Києве мій», «Мамина вишня», «Осіннє золото», «Хата моя, біла хата...», «Розляглись тумани», «Пісня вірності», «Сивина», «Мамо», «Не віддам тебе вишні», «Рідна земле моя», їх ідейно-художній аналіз.</p> <p>Співдружність Д.Луценка з композиторами Л.Ревуцьким, О.Білашем, П.Майбородою, І.Шамо, А.Пашкевичем, К.М'ясковим, А.Кушнар'ювим, О.Екімяном та їх роль у становленні поета-пісняра. Р.Кириченко, Д.Гнатюк, Н.Матвієнко, Д.Петриненко, Б.Сташків, хорова капела «Думка», Державний український народний хор імені Г.Верьовки – виконавці пісень.</p>	
2	<p>Андрій Малишко – солов'їне серце України. Життєвий і творчий шлях поета. Поезії-пісні (понад 100), що оздоровлюють душу, допомагають зберегти віру в людину, в незрадливу любов, у щирю дружбу, в силу краси.</p> <p>Відомі пісні із збірки «Що записано мною» (1956 року), які отримали народне визнання. «Знову цвітуть каштани», «Як на дальнім небокраї», «Білі каштани», , «Ми підем, де трави похилі», «Цвітуть осінні, тихі небеса» (на вибір). Багатство образів, мелодійність творів</p> <p>Твори про столицю України: «Пісня про Київ», «Київський вальс». Тонкий ліризм, широта людських почуттів. Поетична образна мова, народнопісенні епітети, емоційно наснажені, щирі, місткі за змістом слова.</p> <p>«Кохання моє», «Ти – моя вірна любов», «Прощальна», «Моє кохання», «Запливай, же рожонько» – переспіви любовної лірики. Кращий твір пісенної спадщини поета – пісня «Ранки солов'їні». Природа – своєрідний фон для закоханих. Мелодійність рефрену. Асоціативність вірша.</p> <p>Образи природи в піснях «Допоможи», «Журавлі», «Гаї шумлять біля потоку...», «Вогник». Влучні порівняння, авторські епітети, яскраві метафори – ключ до розуміння внутрішнього світу ліричного героя, його вражень.</p> <p>«Коліскова» («Засни, моя дитино...») – пісня про безмежну материнську любов. Фольклорні образи-символи. Риторичні звертання. Зменшувально-пестлива лексика.</p> <p>Популярність пісень А.Малишка за кордоном.</p> <p>Музичні корифеї, які допомагали поету озвучити його вірші: Л.Ревуцький, П.Козицький, М.Вериківський, А.Штогаренко, С.Козак, І.Балан, В.Линник, Б.Буєвський, Р.Свистун, О.Білаш, Ю.Мейтус, П.Майборода.</p> <p>Виконавці Д.Петриненко, К.Столяр, М.Гришко, М.Кристалінська, Н.Матвієнко.</p>	

<p>1</p>	<p>Пісенна майстерня Бориса Олійника. Творча біографія митця. Взаємодія між авторською поезією та фольклорним матеріалом. Реалізація народнопісенної традиції.</p> <p>Мотив синівської вірності, величальна пісня материнству у збірці «Сива ластівка». «Пісня про матір» – зворушливий, повний глибокого ліризму вірш. Образ матері – мудрої порадниці, хранительки роду, чесною і благородною людини. Виконання пісні Т.Повалій.</p> <p>Переосмислення фольклорних образів у поезії «Мати сіяла сон». Ліричний герой поезії захоплюється душевністю неньки. Вирощений матір'ю соняшник – уособлення продовження життя. Багатство художніх засобів.</p> <p>Гармонія людини і природи у поезії «Мати наша – сивая горлиця». Індивідуально-авторське сприйняття матері через асоціативно-образний ряд «матір – горлиця». Міфопоетична картина світу. Лексичне наповнення вірша.</p> <p>Справжній поетичний шедевр, сплеск синівської любові і вдячності – вірші із циклу «Сиве сонце моє», що присвячений пам'яті матері Б.Олійника. Остання поезія циклу «Мамо, вечір догоря» - це звертання до незабутньої, що стала «вічною зорею». Безсмертя матері – безсмертя роду. Метафоричність мови. Виконавиця пісні Н.Матвієнко.</p> <p>Творча співдружність із композиторами І.Покладом, А.Горчинським, І.Карабиць, Ю.Васильківським, О.Білашем, П.Майбородою та ін.</p>	
<p>1</p>	<p>Василь Стус. Трагічна доля поета. Дві площини вибору: творча і громадянська. Філософія стоїцизму. Екзистенціальна вертикаль творчості.</p> <p>Актуальність боротьби за національне відродження у віршах, що були покладені на музику: «Боже, не літості – лютості...», «Украдене сонце». Ліричний герой – внутрішньо вільна людина. Метафоризація, залучення загальносвітового контексту.</p> <p>Ностальгія-туга у поезії «Верни до мене, пам'яте моя...». Потужне внутрішнє осердя. Поетичний простір поезії – зміщення між реальним і уявним. Ефект «одивнення» (В.Шкловський) під час творення тропів. Асоціативно-образна наповненість.</p> <p>Інтерпретація авторських роздумів у поезії «Даруйте радощі».</p> <p>Пісня на одній струні «Прощай, Україно» на слова і музику В.Стуса. Життєві обставини, за яких вона написана.</p>	

1	<p>Ліна Костенко – митець непростой долі. Життєвий портрет. Самобутня творчість.</p> <p>Пошук ключів до тасмниць буття у поезіях-піснях «Буває часом сліпну від краси», «Душа моя», «Колискова для доні».</p> <p>«Моя любове» – філософсько-інтимні роздуми про вічне. Органічне вживлення в пісенне полотно гами почуттів. Ідейно-художнє багатство. Молитовні нотки. Роль рефрена.</p> <p>Мовомислення поезії «Пелюстки старовинного романсу». Вічність кохання, втілена в образі співака. Художні деталі вірша. Знаменитий «Романс» у виконанні О.Пономарьова.</p> <p>Ольга Богомолець – автор музики і виконавиця пісень на вірші Л.Костенко «В дні прожиті», «Вечірнє сонце», «Двори стоять...», «І не минає...», «Осінній день...».</p> <p>В.Морозов, Л.Телюнюк, Л.Горлицька, І.Балан, П.Дворський – сучасні композитори, що звертаються до поезій Л.Костенко.</p>	
3	РОЗДІЛ V. ПОЕЗІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ	
1	<p>Ірина Жиленко - українська поетеса, дитяча письменниця, журналістка та мемуарист. Розповідь про її життя, яскравий поетичний світ, наповнений глибинною людяністю, простотою і витонченою естетикою. Обійстя та домашній сад, шлюб та родина, природа, доброта і скородинська проповідь «повсякденних малих справ» - основна тематика лірики. Щирий ліризм поезій.</p> <p>Багатство кольорової гами та художніх образів у поезіях, що стали піснями: «Білий вовк», «Домик», «Зимова», «Сьоме небо» (композитор і виконавець В.Ігнатуш), «Я святкую життя» (О.Богомолець), «Не зачиняю вікна» (С.Бобир); їх аналіз.</p>	<p><i>Учень/учениця</i></p> <p><i>уміє</i> аналізувати, співставляти і узагальнювати матеріал;</p> <p><i>знає</i> сучасних виконавців пісень;</p>
1	<p>Іван Малкович - «найніжніша скрипка України» (Ліна Костенко), редактор, упорядник, автор та перекладач кількох десятків книжок для дітей; організатор найкращого в сучасній Україні видавництва дитячої літератури «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА».</p> <p>Поетична творчість Малковича – «зразки витриманого смаку поезики «нової хвилі» (Ліна Костенко). Багатство образів, глибина змісту поезій, поставлених на музику. «По Різдві», «Хтось з дитям удвох...» – різдвяно-ангельська тематика у виконанні Марії Бурмаки. «Пісня про Черешеньку» - трагедія війни (композитор - Орест Крис). Співпраця з В.Морозовим, В.Жданкіним, Т.Чубаєм, М.Бурмакою – композиторами та виконавцями його творів.</p>	<p><i>відстоює</i> власну думку щодо інтерпретації поетичних образів у музичні;</p> <p><i>виявляє</i> готовність застосовувати набуті знання у процесі творчої самореалізації.</p>

1	<p>Самобутня постать Василя Голобородька в українській літературі. Короткі відомості про життя і творчість. Пошуковість, експериментаторство. Особливості індивідуального поетичного стилю письменника.</p> <p>Багатство тематики. Образний світ народних вірувань, народної філософії та моралі. Своєрідність віршового розміру творів (верлібр). Насиченість мови поетичних творів синонімічними рядами, прислів'ями, приказками, загадками та їх роль у розкритті теми поезії.</p> <p>Національні джерела поезій-пісень «Балада про волю (Плач Івана Сірка)» і «За правдиву Україну». Т.Кукурудза - композитор і виконавець пісень В.Голобородька (альбом «З днем народження, Україно»).</p>	
2	ПОЕТИ-ПІСНЯРІ РІДНОГО КРАЮ	

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвілі Ш.А. Школа життя. – М.: Видавництво будинок Шалви Амонашвілі, 1998. – 80 с.
2. Аболіна Т.Г., Митропольська Н.Е. Естетичне виховання у школі. – К.:Вища школа, 1987. – 252с.
3. Використання матеріалів літературного краєзнавства на уроках української літератури в середній школі: Методичні рекомендації/Уклад. Л.Старовойт, П.Водяна, І.Берега, Н.Огренич. – Миколаїв: МДПІ, 1991. – 56с.
4. Гіперс З. Мистецтво як засіб художньо-естетичного виховання//Рідна школа. – 2001. - №9. – С.60-63.
5. Дичківська І.М. Школа діалогу культур В.Біблера/ І.М.Дичківська// Інооваційні педагогічні технології. – К.:Академвидав, 2004. – С.160-170.
6. Каган М.С. Про місце мистецтва у житті школи // Мистецтво в школі. – 1992. – № 1. – С. 11-19.
7. Лозова В.І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів / Харк. держ. пед. ун. ім. Г.С. Сковороди. – 2-ге вид., доп. – Х.: О.В.С., 2000. – 164с.
8. Матенко Н.М. Слово, музика, образ. – К.:Радянська школа, 1982. – 96с.
9. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О.Овчарук // Директор школи. Україна. – 2005. – № 3/5. – С. 4-33.
10. Освітні технології: Навчально-методичний посібник // За ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256с.
11. Пентилюк М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови / М. Пентилюк // Українська мова і література в школі. – 1999. – № 3. – С. 8.

12. Хуторський. А.В. Дидактична евристика. Теорія і технологія креативного навчання/
А.В.Хуторський. – М.:В-цтво МДУ, 2003. – 413с.

Орієнтовне календарно-тематичне планування

(35 год.; 1 год. на тиждень)

№ з/п	Зміст програмового матеріалу	К-сть год.	Дата пров.
РОЗДІЛ І ПОЕЗІЯ ХІ-ХVІІІ СТОЛІТТЯ			
1.	Вступ. Пісня – душа народу. Мистецтво слова і музика. Зв'язки літератури і музичного мистецтва. Загальна характеристика курсу «Музичний світ української поезії», його мета і завдання.	1	
2.	Маруся Чурай – славне ім'я на скрижалях української культури. Ореол загадковості життя. Пісні які стали народними: « Прилетіла зозуленька », « Ішов милий горонькою », « Стелися, стелися, зелений гороше », « Чого ж вода каламутна », « Сидить голуб на березі », « Зелененький барвіночку », « Летить галка через балку », « Котилися вози з гори ». Художні особливості віршів, їх народне звучання.	1	
3.	Григорій Сковорода – мандрівний філософ, поет, музикант. Рукописна збірка « Сад божественних пісень ». Притчевий характер пісень-романсів. Колядки « Ангели, знижайтеся », « Небувале диво зрима », їх тематика, мелодика, образна система, енергетика. Т.Компаніченко – сучасний кобзар, виконавець найпопулярнішої пісні Г.Сковороди.	1	
РОЗДІЛ ІІ. ПОЕЗІЯ ХІХ СТОЛІТТЯ			
4.	Леонід Глібов. « Летить голуб над полем... », « Погає учора день... », « Скажіть мені, добрі люди... ». Визнання пісні « Стоїть гора високая », мелодійність звучання, образний паралелізм. Виконання пісні Квіткою Цісик.	1	
5-6.	Т.Г.Шевченко – світоч української літератури. Вплив поезії митця на українську музику. Ліричні вірші Т.Г.Шевченка, що стали народними піснями: « Тяжко-важко в світі жити... », « Ой одна я одна », « Така її доля... », « Нащо мені чорні брови... », « Не тополю високою... », « Плавай, плавай, лебедоньку... ». Мова творів, виражально-зображальні засоби, різноманітна будова строфіки, своєрідні композиційні особливості, розгалужена ритмомелодика. М.Лисенко – видатний інтерпретатор творів Кобзаря. Народність пісень.	2	
7.	Михайло Старицький. Цікаві сторінки життя. Традиційні мотиви поетичного світу. Поезія « Виклик », що стала народною піснею. Сила і популярність твору. Інші маловідомі вірші-пісні « Ох і де ти, зіронько та вечірняя... », « Туман хвилями лягає... ».	1	

8-9.	<p>Іван Франко. Короткі відомості про митця і його творчу діяльність. Збірки «З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій ізмарагд». Фольклорна основа поезій «Земле моя, всеплодюча мати...», «Встань, Орію!», «Гримить...», їх близькість до веснянок. «Осанна» рідній землі, працюючій людині. Емоційність і художні засоби. Прийом психологічного паралелізму. Центральні образи поезій. Мрії про національне відродження рідного краю у поезіях «Не пора, не пора...», «Гімн свободи» («Товаришам із тюрми»), «Каменярі». Особлива ритмомелодика, маршове звучання. Милозвучність і яскравість образів любовної поезії. Народнопісенні засоби відтворення почуттів ліричного героя. Незвичайне багатство змісту, тонка гра емоцій і мінливість настрою. Рима, ритм, строфіка. Композитори і виконавці пісень.</p>	2	
<p>РОЗДІЛ III. ПОЕЗІЯ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ</p>			
10-11	<p>Леся Українка. Безсмертна іскра Прометея у творчості. Яскраві зразки багатоманітності музичних тлумачень поетичних циклів «Сім струн», «Мелодії». Специфічно «омузичнені» образи, їх мелодійність, внутрішнє відчуття ритму, рівновага цілого і деталей у віршах-піснях. «Тішся, дитино...», «Місяць ясененький», «На зеленому горбочку...», «Літо краснеє минуло...» – поезії для дітей. Вірші-романси «Когда цветет никотиана...», «Надія», «Горить моє серце...», «Гей, піду я в ті зелені гори...», «Коли сниться мені...», «Уста говорять...». Наближення поезії до музики. Ідейно-тематичне збагачення та образно-лексична система поезій. Музичні творіння авторитетних українських композиторів. Сучасне аранжування віршів Лесі Українки. Пісенні збірки на слова Лесі Українки.</p>	2	
12.	<p>Богдан Лепкий – самобутня постать поета в українській літературі. «Кладочка», «Спіть, хлопці, спіть...», «Заспів» – стрілецькі пісні. Глибокий філософський пафос. Авторський стиль. Знаменита пісня-реквієм «Журавлі». Ностальгічні нотки. Асоціативний зв'язок між подіями і фактами. Фоніка твору. Народність пісні, її музичні обробки українськими композиторами. Романс «Час рікою пливе».</p>	1	
13-14	<p>Олександр Олесь – «майстер віршової форми і легких, граціозних пісень» (І Франко). Нерозлучне сплетіння природи з поезією і музикою у збірці «З журбою радість обнялась». Вірші-пісні. Аналіз образної системи. Патріотичне звучання пісень «Живи, Україно!», «Вставай, вставай, не час тепер на сон...» (повстанська пісня), «Все проти нас...». Непідробний пафос, лірична виразність. Пісня для матері «Над колискою» - своєрідна колискова. Поетика жанру, її лексична особливість. Спорідненість із народними колисковими. Пісні про кохання. Глибокий внутрішній драматизм складної гами почуттів, багатство мінливих відтінків настрою.</p>	2	

	<p>Пейзажні образи, сповнені глибинною народною поетикою, у вірші «Не беріть із зеленого луку верби...», його алегорія.</p> <p>Популярність пісень «Сонце на обрії», «Коли б ми плакати могли б...», «Колискова» («Спала природа під ковдрою білою...»), «Вітер», «Ой, не квітни, весно!», «Хтось близький приснився...», «Сніг в раю». Використання художнього паралелізму для досягнення емоційності творів.</p> <p>Сучасна обробка поезій М. Бурмакою.</p>		
15.	<p>Павло Тичина - самобутній лірик. Незвичні образи-символи «Сонячних кларнетів». Привабливий для композиторів цикл «Пастелі». Духовний світ поета у віршах-піснях. Яскрава метафоричність, багатство фоніки. Любовна поезія «Не дивися так привітно, яблуновоцвітно...» Автентичність авторських неологізмів. Роль риторичних фігур для передачі емоційно-піднесених образів. Твори П.Тичини у музичній обробці композиторів.</p>	1	
16.	<p>Максим Рильський. Музичне начало творчості письменника. Співдружність з М.Лисенком. Внесок М.Рильського в музичну культуру. Поезії «Цвітуть бузки», романси «Марія» і «Трави покошено». Краса, гармонія людських почуттів у піснях «Яблука доспіли, яблука червоні...», «Мила, пожалій...», «Ластівки». Домінантні образи. Роль авторського «Я» у розкритті душевного стану ліричного героя. Автобіографічні мотиви і художній вимисел.</p> <p>Романс «На білу гречку впали роси...» – лірична мініатюра. Образи щемливої елегії. Кольорогама поезії. Пісні М.Рильського у виконанні Анатолія Мокренка.</p>	1	
17.	<p>Володимир Сосюра – представник високого поетичного світу. Стисла розповідь про поета та його творчість. Багатоплановість тематики, щирість ліричних образів та художніх засобів для їх змалювання.</p> <p>Поезії-пісні «Вишні одспівали...», «Не стелися, тумане...», «Тополина баркарола». Прозора легкотінь образів, м'який мінор віршів.</p> <p>Зразки пристрасної лірики. Образотворчі засоби поезії. Роль прийому обрамлення, звукових та зорових образів для відтворення ідеї віршів.</p>	1	
РОЗДІЛ ІV.			
ПОЕЗІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ			
18-19	<p>Мелодійна ріка творчості Василя Симоненка.</p> <p>Громадянський вибір поета у вірші-пісні «Україні». Ритмомелодика, особливості віршування.</p> <p>Сенс життя у поезії «Як мені даровано багато...». Глибокий патріотизм, людські цінності у поезії «Нема землі такої, як у нас...». Філософська високість поета, правдивість образного слова у віршах «Похід козаків», «Стрілецькі могили», «Українська мелодія». Пісні-штрихи до портрету закоханих. Їх ідейно-художній аналіз.</p> <p>Композитори і виконавці пісень В.Симоненка</p>	2	
20-21	<p>Щедрий талант Дмитра Павличка в українському музичному світі. Цикл «Пісні». Висока художність поетичних творів, використання народнопоетичних образів у їх текстах «Долиною туман тече...», «Впали роси на покоси...»,</p>	2	

	<p>«Пахне хлібом земля...», «Далина», «Пісня про Україну», «Не спи, моє серце, не спи...», «Дзвенить у зорях небо чисте...», «За літами». Роль художніх засобів у відтворенні душевного стану ліричного героя, багатство образів, символів. Пісня «Лелеченьки» – узагальнене вираження емігрантської туги за рідним краєм. Алегоричність образу.</p> <p>«Явір і яворина», «Розплелись, розсипались, розпались...», «Моя любове, ти – як Бог...», «Віконце». Ритмічність і смислові акценти. Творча співпраця Д.Павличка з видатними композиторами.</p>		
22.	<p>Подвижницька діяльність на пісенній ниві Миколи Сингаївського. Збірки поезій-пісень «Я родом з пісні», «Безсмертник». «Співучість» поезій. Багатство художніх образів, ритміка творів. Вірш «Чорнобривці» – найпопулярніша пісня-пам'ять, її варіантність. Співдружність поета з відомими композиторами і співаками.</p>	1	
23.	<p>Дмитро Луценко – поет-піснетворець. «Пісня кіннотників» та «Пісня про Україну» - перші поетичні твори, покладені на музику Л. Ревуцьким. Поезії «Києве мій», «Мамина вишня», «Осіньне золото», «Хата моя, біла хата...», «Розляглись тумани», «Пісня вірності», «Сивина», «Мамо», «Не віддам тебе вишні», «Рідна земле моя», їх ідейно-художній аналіз. Народність віршів-пісень. Співпраця Д.Луценка з українськими композиторами.</p>	1	
24-25	<p>Андрій Малишко – солов'їне серце України. Відомі пісні із збірки «Що записано мною». Пісні про столицю України. Тонкий ліризм, широта людських почуттів. Поетична образна мова, народнопісенні епітети, емоційно насажені слова. Переспіви любовної лірики. Кращий твір пісенної спадщини поета – пісня «Ранки солов'їні». Природа – своєрідний фон для закоханих. Мелодійність рефрену. Асоціативність вірша. Образи природи в піснях. Влучні порівняння, яскраві метафори – ключ до розуміння внутрішнього світу ліричного героя, його вражень.</p> <p>«Колискова» («Засни, моя дитино...») – пісня про безмежну материнську любов. Фольклорні образи-символи. Риторичні звертання. Зменшувально-пестлива лексика. Популярність пісень А.Малишка за кордоном. Музичні корифеї, які допомагали поету озвучити його вірші.</p>	2	
26.	<p>Пісенна майстерня Бориса Олійника. Реалізація народнопісенної традиції.</p> <p>Величальна пісня материнству у збірці «Сива ластівка». «Пісня про матір». Переосмислення фольклорних образів у поезії «Мати сіяла сон». Гармонія людини і природи у поезії «Мати наша – сивая горлиця». Індивідуально-авторське сприйняття матері. Ідейно-художній аналіз.</p> <p>Вірші із циклу «Сиве сонце моє», що присвячений пам'яті матері Б.Олійника. «Мамо, вечір догоря». Метафоричність мови. Композитори та виконавці пісень.</p>	2	
27.	<p>Василь Стус. Дві площини вибору: творча і громадянська. Філософія стоїцизму. Актуальність боротьби за національне відродження у віршах, що були покладені на музику: «Боже, не літості – лютості...», «Украдене сонце». Ліричний герой –</p>	1	

	внутрішньо вільна людина. Метафоризація, залучення загальносвітового контексту. Ностальгія-туга у вірші « Верни до мене, пам'яте моя... ». Пісня на одній струні « Прощай, Україно ».		
28.	Ліна Костенко. Життєвий портрет. Самобутня творчість. Пошук ключів до таємниць буття у поезіях-піснях « Буває часом сліпну від краси », « Душа моя », « Колискова для доні ». « Моя любове » – філософсько-інтимні роздуми про вічне. Органічне вживлення в пісенне полотно гами почуттів. Ідейно-художнє багатство. Молитовні нотки. Роль рефрена. Мовомислення поезії « Пелюстки старовинного романсу ». Вічність кохання, втілена в образі співака. Художні деталі вірша. Знаменитий «Романс» у виконанні О.Пономарьова. Ольга Богомолець – автор музики і виконавиця пісень на вірші Л.Костенко.	1	
РОЗДІЛ V. ПОЕЗІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ			
29.	Ірина Жиленко. Розповідь про її життя, яскравий поетичний світ. Багатство кольорової гами та художніх образів у поезіях, що стали піснями: « Білий вовк », « Домик », « Зимова », « Сьоме небо », « Я святкую життя », « Не зачиняю вікна ».	1	
30.	Іван Малкович - «найніжніша скрипка України» (Ліна Костенко). Багатство образів, глибина змісту поезій, поставлених на музику: « По Різдві », « Хтось з дітям удвох... », « Пісня про Черешеньку ». Співпраця з композиторами та виконавцями творів.	1	
31.	Самобутня постать Василя Голобородька в українській літературі. Короткі відомості про життя і творчість. Особливості індивідуального поетичного стилю письменника. Національні джерела поезій-пісень « Балада про волю (Плач Івана Сірка) » і « За правдиву Україну ».	1	
32-33	Вивчення творчості поетів-піснярів рідного краю.	2	